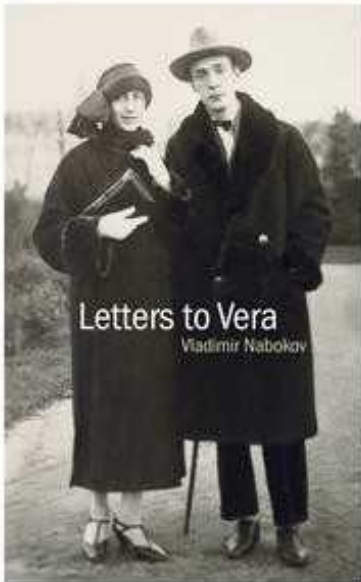

Mooie observaties van Vladimir Nabokov

Vladimir Nabokov in 1971.
Foto HH

non-fictie - 'Letters to Vera' is een traktatie voor de echte Nabokov-liefhebbers

JAMAL OUARIACHI

Vladimir Nabokov (1899-1977) staat bekend als een schrijver die weinig ophad met eendimensionaal realisme. Onder zijn schrijvende hand veranderde de werkelijkheid in een sprookje. Van het grauwe alledaagse maakte hij stevast een fonkelend juweel. In de brieven die hij aan zijn vrouw Vera schreef, is dat niet anders.

Het is 1930. De Russische

schrijver, die met zijn vrouw in ballingschap woont in Berlijn, brengt in zijn eentje een bezoek aan Praag, waar zijn moeder en enkele familieleden een heenkomen hebben gevonden. De voormalige aristocraten leven er in bijtende armoede. Op een avond, als Nabokov in bed ligt, gebeurt er het volgende: 'I sense a fidgety presence on my cheek, a soft whiskey touch. Lights on. Mrs Cockroach.'

Een ander zou met veel uitroptekens uitdrukking geven aan zijn walging, maar Nabokov noteert in zijn brief aan Vera slechts die twee sterk sensorische details, en transformeert het ongedierte in kwestie vervolgens tot een personage met aansprektitel. Mevr. Kakkerlak.

In *Letters to Vera* is het een komen en gaan van zulke personages. 1926: Vera verblijft enige tijd in een sanatorium. Nabokov verluicht zijn dagelijkse brieven aan haar met puzzeltjes, kruiswoordraadsels en woordspelletjes - een taak die hij op den duur delegeert aan een zekere 'Mr. Darling', die uiteindelijk zelfs de pen van de schrijver overneemt en met een Duits accent Vera's aandacht probeert te trekken. In de brieven vanuit Parijs, 1937, maakt Nabokov veelvuldig melding van martelingen door een figuur genaamd 'the Greek': een extreme aanval van psoriasis. De ziekte wordt een personage in de Griekse tragedie van Nabokovs leven. Wanneer het over geldzaken gaat, voert Nabokov een zekere Victor op, die de honoraria voor lezingen en publicaties opstrijkt. Al snel verdient Victor geen Franse francs meer, maar krijgt hij zijn gage uitbetaald in vlinders. Tijdens een meerdaags verblijf bij welgestelde vrienden in Londen, 1939, duikt een butler op, die vanaf dat moment stevast als 'Jeeves' wordt aangeduid.

Alleen al vanwege zulke vrolijke

ingrepen in de werkelijkheid is *Letters to Vera* de moeite waard. En de brieven staan vol met nabokoviaanse observaties. In Londen ziet de schrijver een veld vol viooltjes die lijken op 'little Hitler faces', in Parijs heeft de Eiffeltoren 'goosebumps running up her spine', en als hij op 6 juni 1944, D-Day, in het ziekenhuis belandt met een ernstige voedselvergiftiging, vat hij zijn avontuur als volgt samen: 'In short, the bacilli had taken me for the invasion beach.'

Het is een vertrouwde stem die uit deze brieven opklinkt, maar werpt *Letters to Vera* ook nog een nieuw licht op de auteur over wie al flink wat boekenplanken zijn volgeschreven? Enigszins. Het beeld dat Nabokov in latere jaren, na het wereldwijde succes van *Lolita* (1955), in interviews van zichzelf schetste - dat van de uiterst beheerste auteur met een ijzeren greep op zijn materiaal - kantelt een beetje: hij was een dwangmatig brieven-schrijver. Telkens wanneer hij enkele weken of maanden Vera's gezelschap moest ontberen, schreef hij haar vrijwel elke dag, in manisch detail. En wat misschien niet mag verbazen: als jongeling was hij minder zeker van zijn zaak dan als de oudere schrijver met het *hautaine*, soevereine imago.

Wat toch vooral opvalt aan deze brieven is de grote constante in dit schrijverschap: Nabokovs unieke, haarscherpe observatievermogen. In 1926 schrijft hij aan Vera dat hij werkt aan een verhaal over 'how we unfairly insult things with our inattentiveness'. Zijn complete oeuvre is misschien wel op te vatten als een strijd tegen die onvergeeflijke neiging te weinig aandacht te hebben voor de wereld om ons heen.

Letters to Vera is een traktatie voor Nabokov-liefhebbers, maar, en dat is een van de weinige aanmerkingen op deze uitgave:

exclusief voor liefhebbers. Veel van de brieven hangen in het luchtledige voor wie niet bekend is met Nabokovs levensloop en werk, ondanks een keurige chronologie en een uitgebreid voorwoord van Brian Boyd. Leesadvies: schaf de tweedelige Nabokov-biografie aan die Boyd eerder publiceerde, en lees die zij aan zij met deze rijke collectie brieven.

Vladimir Nabokov

Letters to Véra

4 sterren

Vertaald uit het Russisch in het Engels en bezorgd door Olga Voronina en Brian Boyd

Penguin Classics; 864 pagina's; ca. € 40,-